

Spis treści

Wstęp	5
1. System pomocy społecznej w Polsce w latach 1990–2009 i jego beneficjenci ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców wsi	7
1.1. Zmiany w systemie pomocy społecznej w Polsce w latach 1990–2009	7
1.2. Bieda w Polsce – jej skala i metody pomiaru	15
1.3. Wiejscy beneficjenci pomocy społecznej	22
1.4. Wybrane elementy charakterystyki wiejskich gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej	35
2. Pomoc społeczna wobec wiejskich rodzin problemowych na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania w opiniach świadczeniodawców i świadczeniobiorców	43
2.1. Metodyka badań	45
2.1.1. Kryteria i metody doboru gmin do badań	45
2.1.2. Dobór respondentów do badań	51
2.1.3. Metoda i techniki gromadzenia danych	53
2.2. Charakterystyka badanych gmin	54
2.2.1. Aspekt demograficzny	56
2.2.2. Aspekt ekonomiczny	63
2.2.3. Aspekt finansowy	69
2.3. Adresaci pomocy społecznej	76
2.3.1. Charakterystyka społeczna beneficjentów	76
2.3.2. Przyczyny ubiegania się o pomoc	80
2.3.3. Stare i nowe stereotypy klientów pomocy społecznej	84
2.3.4. Gospodarowanie pieniędzmi w gospodarstwach domowych świadczeniobiorców	91
2.3.5. Wyposażenie techniczne gospodarstw domowych świadczeniobiorców	96
2.3.6. Postrzeganie beneficjentów przez świadczeniodawców	99
2.3.7. Adresaci pomocy społecznej w krajach zachodniej Europy	101
2.4. Ludzie starsi w systemie pomocy społecznej	102
2.4.1. Wiek jako czynnik zagrożenia biedą w społeczeństwach europejskich	103
2.4.2. Typologia kategorii wieku podeszłego	106
2.4.3. Źródła dochodu a zagrożenie ubóstwem	108
2.4.4. Assistance i assurance jako desygnaty wiejskiej starości ...	116
2.4.5. Ludzie starsi jako dawcy i biorcy pomocy (caregivers i caretakers)	117

2.5.	Instytucje pomocy społecznej	121
2.5.1.	Motywacje starań o dom opieki	122
2.5.2.	Rozpoznanie potrzeb i sposób ich zaspokojenia	125
2.5.3.	Beneficjenci pomocy zamkniętej	128
2.5.4.	Instytucjonalizacja <i>versus</i> opieka domowa w UE	132
2.6.	Sytuacja kobiet jako świadczeniobiorczyń różnych form pomocy społecznej	134
2.6.1.	Płeć wyznacznikiem różnicującym biedę w Europie	134
2.6.2.	Rynek pracy i rynek usług pomocowych w świetle uwarunkowań demograficznych	136
2.6.3.	Samotne matki jako szczególna kategoria świadczeniobiorczyń	138
2.6.4.	Kobiety wobec problemu alkoholizmu	145
2.6.5.	Dylematy opiekunek rodzinnych	147
2.6.6.	Kontrowersje wokół profesjonalizacji pomocnic domowych w Europie	150
2.7.	Świadczeniodawcy i ich działania w zakresie systemu pomocy społecznej	151
2.7.1.	Typologia świadczeniodawców	152
2.7.2.	Spółeczna charakterystyka świadczeniodawców	154
2.7.3.	Świadczeniodawcy o swojej pracy i wynagrodzeniu	156
2.7.4.	Wolontariat w krajach UE	160
2.8.	Propozycje nowego modelu pomocy społecznej na tle doświadczeń UE	164
2.8.1.	Cele i skuteczność ustawy z 2004 roku	164
2.8.2.	Kryteria przyznawania świadczeń w opinii świadczeniodawców i świadczeniobiorców	169
2.8.3.	Podział zadań między różne podmioty systemu pomocy społecznej	176
2.8.4.	Specyfika pomocy społecznej na wsi w opinii świadczeniodawców i świadczeniobiorców	180
2.8.5.	Diagnoza potrzeb z zakresu pomocy społecznej i sposobów ich zaspokajania	182
2.9.	Dylematy wokół systemu pomocy społecznej wobec wiejskich rodzin problemowych w świetle wyników badań	187
3.	Wybrane aspekty formalne systemu pomocy społecznej w Polsce z uwzględnieniem zmian z 2012 roku	191
	Podsumowanie	200
	Literatura	208